

PIRAAT OP DRIFT

‘Vuile farizeeër’, schreeuwde bootsman Frans terwijl hij zijn vuist op tafel sloeg. ‘Je zit weer eens vals te spelen hè. Het kan toch niet zo zijn dat je steeds weer een aas overhoudt? Schud je mouwen eens uit! Je hebt daar een heel spel zitten wed ik’.

Douwe Martens, de machinist van dienst keek Frans enigszins beduusd aan. Fransje had de reputatie snel over de zeik te zijn en dan kon hij wel eens handtastelijk worden. Hij keek eens opzij naar zijn buurman rechts van hem om de situatie te kunnen peilen en zag tot zijn opluchting dat Ome Bil zachtjes begon te lachen en weldra schaterde iedereen het uit.

Hij was er weer eens ingestonken. Maar dit potje was wel voor hem. Die knaak kon hij toch weer in zijn zak steken. Hij zou zich de volgende keer toch niet zo snel op de kast laten jagen.

‘Ik ga een sigaretje roken’, zei Douwe en pakte zijn baal shag van de tafel, liep de messroom uit en stapte over de waterkering van de ingang aan dek.

De *Hector* lag onrustig tegen de palen van de steiger op te rijden, want de wind was eind van de middag toegenomen en de golven van de Noordzee rolden de pieren van IJmuiden binnen en baanden zich een weg de haven in, totdat de kades en de sluisdeuren hen keerden en ze klotsend tegen hun broeders opbotsten.

Had de maatschappijvlag de hele dag vertwijfeld gezocht welke windrichting hij zou gaan kiezen; nu hoefde hij niet meer te twijfelen en wees net als de rook uit de schoorstenen van de Hoogovens strak naar het oosten.

Het begon te schemeren. De dek verlichting ging het steeds meer winnen van het daglicht en Douwe haalde zijn Zippo uit zijn overall, stak de brand in zijn Samson en nam een zware haal zodat de tabaksrook zich diep in zijn longen nestelde.

Hè, in de buitenlucht smaken ze toch altijd beter als in die benauwde messroom. Hier proefde hij alleen de pure tabak en binnen kreeg hij er allerlei luchtjes bij. Bierboeren van zijn maten bijvoorbeeld, af en toe een bruine bonen scheet of gewoon die ‘lekkere’ lijfluchten van de maten. Zeker van die vrije jongens, want die namen het niet zo nauw met de hygiëne.

Er klonken stemmen op de wal boven hem. Voetstappen op de steiger. Gelach en geschreeuw. ‘Godverdomme, nou zit me shift der bijna op en nou sturen ze me weer naar buiten. Het lijkt wel of ze het derom doen, hè! Ze weten het gewoon daar op kantoor. Ze wachten gewoon totdat je met verlof mag en dan zeggen ze: Jongens der moet nog een bootje naar binnen. En die aflosser zit in hetzelfde complot, die zie je dan ook niet!’

Aan boord van de *Nestor* en de *Stentor* waren de kapiteins van der Wal en Scheermeyer even daarvoor gebeld door het kantoor en hadden de schepen vaarklaar laten maken. Dreunend waren de motoren tot leven gekomen en de lucht die ze gretig opzogen verliet, gereduceerd tot rook, de zwart-wit-blauwe schoorstenen de avond in.

Ouwe Gerrit kwam ook aan dek en keek, samen met Douwe, in de richting van de twee sleepboten die zich achter hen losmaakten van de steiger en terwijl de ouwe de

navigatieverlichting ontstak, duwden ze het water opzij dat dit wit protesterend toe moest laten.

De twee mannen waren via het voordek naar de andere kant gelopen en keken de beide zusjes na, die stampend dwars tegen de wind in de haven-uitgang opzochten om hun sleep tegemoet te varen.

Op het achterdek van de *Stentor* zagen ze de bemanning in het licht van de deklampen het schip sleep klaar maken.

De *Hector* had stations dienst. Lag op de kop van de steiger en klaar om ieder moment uit te kunnen varen. Met voltallige bemanning was het wachten op dat éne schip dat het niet meer alleen af kon. Dat zijn reis niet kon afmaken omdat er machineschade was of, nog erger, door brand of aanvaring in nood was geraakt en noodgedwongen sleepboothulp in moest roepen.

En daar had Wijsmuller de *Hector* voor klaar liggen. Nee, geen andere klusjes, geen sleepjes tussendoor. Geen hand- en spandiensten. Wachten, wachten op een oproep. Een S.O.S., een emergency call. 'Ship in distress'. Dan gooide deze bergingsboot zijn trossen los en stoomde met volle kracht naar het noodlijdende schip om zijn diensten aan te bieden op basis van Lloyd's open form, 'no cure no pay'. En reken maar dat Wijsmuller er in zou slagen de lamgeslagene eerder te bereiken dan de concurrentie, het contract zou krijgen, vast zou maken en zou bergen. Daar stonden al die mannen voor. En niet in de eerste plaats alleen voor het bergingsloon, maar ook omdat het doorzetters waren. Gouwe kerels die ook eeuwig konden kankeren maar als het erop aan kwam de klus samen klaarden.

Maar de trossen van de *Hector* werden niet losgegooid. De motoren zwegen en de bemanning doodde de tijd met klaverjassen, slap ouwehoeren, eten, slapen en bij tijd en wijle een neut halen achter het hoofdkantoor in café de Walslurp; de vaste kroeg van het Wijsmuller personeel. Daar kwam iedereen in meer of mindere mate. Van hoog tot laag. Laag wat frequenter, dat wel. Maar toch. Als de ouwe aan de fluit hing, waren de maten zo aan boord. Je kon het in de kroeg horen. 'Schrijf het maar op, Nelis', riepen ze dan in koor, en weg waren ze.

Kroegbaas Nelis kreeg weleens het idee dat die ouwe expres aan de hoorn hing, omdat die gasten hun rekening op dat moment niet konden betalen, maar ach, Nelis kende ze zo'n beetje allemaal en hij had goede klandizie aan die sleepbootmannen. Dus mochten ze poffen en als het blaadje vol was, hield hij het de volgende keer bij binnenkomst van de klanten gelijk onder de neus. 'Je hebt nog wat open staan, Willem, weet je nog?' Meestal eind van de maand. Nou, en dan kwam het alsnog goed. Nee, die vissermannen van de andere kant, die wilden de boel nog wel eens flessen. Bij hen wilde Nelis altijd boter bij de vis.

Onrustig lag het schip aan haar touwen te rukken. Zij had haar zusters binnen zien komen met een vrachtschip, de *Stentor* voorop en de *Nestor* aan de kont. Jaloers was ze geweest. Zij wel en ik lig hier maar. Ik wil varen!

Niemand geloofde er nog in die nacht. Net zoals de vorige nachten hadden de mannen na het laatste spelletje kaart en het laatste flesje met de rode ster hun kleren over de stoel gegoooid en hun nachtlampen uitgedaan. Tijd om te maffen.

Toch was er wel een verschil met de vorige nachten. Er was wind gekomen. Redelijk veel wind, al zouden de mannen dat niet zo gauw toegeven. Een aardig briesje zeiden ze dan als de vellen van je bek waaiden en je 45 graden tegen de wind in kon hangen. Beetje zwel. Het zal wel.

Kapitein Harmsen zat nog wat te lezen in zijn hut en keek op zijn klok. 02.00 uur, geweest. Nou, zo verdienen we ze wel makkelijk, maar de baas zal niet blij zijn. Het is net de horeca hè, zo loop je de poten onder je reet vandaan en zo zit je werkloos toe te kijken. Het enige verschil met die business is, dat zij het druk hebben met mooi weer en wij met slecht. Kanonnen, zo duurt die week wel lang, zeg. Hij lag nog maar net of de telefoon ging. Kantoor. ‘Kapitein, zendschip *Norderney*, 6 mijl uit de kust van Scheveningen, stuurboord ankerketting is gebroken, bakboord anker krabt. Schip werkt hevig op de zee en dreigt te gaan stranden. Dringend assistentie gevraagd.’
‘Komt voor mekaar, we gaan zeeklaar maken en varen. Tot later dan maar weer.’

Bil Harmsen, ‘ome’ Bil voor ingewijden, tilde het luik op naar de logies en schreeuwde: ‘Mannen! Zeeklaar maken, hurry up, meester, motoren bij!’
Van dood schip was de *Hector* in no time springlevend. De mannen schoten hun broeken en hemden aan, de meester gleed via de reling zijn podium op en startte zijn orkest. ‘Kom, nesjes’, zoals hij de Bolnessen altijd noemde, ‘nu zijn jullie aan de beurt.’ Eerst stuurboordmotor, dan bakboord. Grommend kwamen ze tot leven, wild galopperend als een span paarden. Maar ze mochten nog niet los. Ze zaten nog aan de lijn. Frans en zijn mannen lieten de touwen van de bolders slippen en een matroos van de *Stentor* maakte de uiteinden los van de palen. Vervolgens duwde kapitein Harmsen de telegraaf handles naar voren en gaf roer. De *Hector* steigerde toen de schroef ging malen en sneller, steeds sneller zoefden de palen van de steiger voorbij, totdat het laatste paalhoofd met het laatste licht de sleepboot liet gaan.

Het zendschip *Norderney*, beter bekend als Radio Veronica lag zo’n zes mijl uit de kust van Scheveningen en de live uitzendingen waren gestaakt vanwege het slechte weer. Het was nu non stop muziek en non stop reclame, want daar dreef de piraat op. Het weer was die nacht zo verslechterd, dat het voor de dj’s onmogelijk was een live uitzending te kunnen presenteren. Altijd als het te bar was, ging de zender op automaat en verschansten de opvarenden, discjockeys, technici, programmamakers, en bemanning zich zo goed en zo kwaad als dat ging en reden de storm af, totdat die voorbij was. ‘192 Goed idee, luister mee naar Veronica.’ De radio in de messroom van de *Hector* stond altijd afgestemd op de zender, want die lui hadden goeie muziek en Lex Harding was een goeie plaatjesdraaier en Tineke een lekker wijf. Er waren er ook voor radio Noordzee, maar die werden verrot gescholden als ze hem durfden te verzetten. Veronica moest blijven draaien. Dag en nacht. Er was nu een transistor van Veronica zelf op de markt. Daar kon je aan draaien wat je wou, maar er klonk maar één zender. Bootsman Frans van der Laar was op de brug gekomen en wilde wel eens weten waar ze op weg naar toe waren. ‘Ja, dat is een joppie waar je je wel voor in wilt spannen, Fransje’, zei: ‘Ome’ Bil. ‘Het is de oude schuit, Veronica, je lijfzender.’ ‘Krijg nou wat’, zei Frans.

‘Gotver de gotver’, zei hij ook toen hij zijn kop stootte tegen de beugel van het zoeklicht op het moment dat de *Hector* een haal maakte en hij even zijn evenwicht kwijt was. ‘Hou je vast aan de takken van de mast’, zei stuurman Kranenburg, die zichzelf klem had gezet in de hoek van het stuurhuis.

‘M’n liefje? Nee, toch niet m’n liefje? Ze gaat toch niet verzuipe!’ riep Frans uit, terwijl hij een bult op voelde komen net boven zijn rechteroog. ‘Wat nou, je liefje’, zei kapitein Harmsen. ‘Wie bedoel jij nou?’ ‘1,2,3,4,5,6,7,8,9 Tineke..... ze zit vast aan boord. Oh, mmmm koffietijd, ja, die griet. Ik kom je redden schat’, riep Frans. ‘Hou vol!’

Op het voordek van de *Norderney* had de bemanning een looplamp opgetuigd om te zien hoe de bakboordankerketting het hield. De ketting klapperde en dat betekende dat het anker krabde. Eén anker kon de schuit met deze inmiddels zware storm niet op zijn plek houden. ‘Hij houdt het niet’, riep Doeke Draaisma. ‘Hij slipt. Als deze ook breekt, drijven we naar de kust!’

De bemanning van het zendschip had eerder op de avond contact gezocht met de eigenaar van de kotter, die om de paar dagen het schip kwam bevoorraden met nieuwe muziekbanden uit de studio, aflospersoneel, allerhande mensen die aan boord wilden kijken, of wilden fotograferen, journalisten, ja soms artiesten, dagjesmensen, maar natuurlijk ook bevoorrading: eten, drinken, levensbehoeften, technische onderdelen. Alles dus. Zonder bevoorrading zou de piraat ook zijn tweede oog kwijtraken. Maar de kapitein kon niet uitvaren, te slecht weer en de vooruitzichten waren slecht. ‘Dit gaat niet goedkomen, we verlijeren!’ ‘Bel dan een sleepboot’, had de Scheveninger gezegd. ‘Ja, tuurlijk! Maar wie gaat dat betalen?’ ‘Jullie zijn toch verzekerd, hoop ik?’

Toen uiteindelijk de directeur inzag dat de situatie hopeloos dreigde te worden, werden de professionals ingeschakeld. En dus had midden in de nacht op de bovenste verdieping van het Wijsmuller-kantoor de telefoon gerinkeld en was er een contract opgemaakt. ‘No cure no pay.’

De *Hector* had niet veel tijd nodig om de dobberende platenzaak te bereiken en dat was maar goed ook. Het spookte voor de kust en de willoze *Norderney* lag inmiddels dwars op de wind enorme halen te maken en zijn hoge masten zwiepten als gekken heen en weer. Het bakboordanker was inmiddels ook verspeeld.

De mensen thuis, of de mensen die nachtdienst hadden, de vrachtwagenchauffeurs, de fabrieksarbeiders die de radio bij hadden staan, maar ook de mannen van de *Hector* die de zender op hadden staan, merkten niets van de uitzichtloze toestand waarin het goede schip terecht was gekomen. Hevig slingerend werd het door een woeste groene zee opgetild en verder, steeds verder richting de Hollandse kust gedreven.

Onder de morgen kreeg de sleepboot de *Norderney* in zicht. Iedereen aan boord van het zendschip had inmiddels een zwemvest aangetrokken en stond lijkbalek aan dek of in ieder geval in de buurt daarvan om in geval van nood van boord te kunnen gaan.

De kustwacht volgde de ontwikkelingen op de voet en had een reddingsboot naar buiten gestuurd om de opvarenden van boord te halen, mocht sleepboothulp niet meer baten. Maar dan kenden ze de bergers van Wijsmuller nog niet.

‘Wilde’ Bil was met dit soort klussen in zijn element en had, toen hij het op drift geraakte schip genaderd was, het stuurhuis verlaten, de stormband van zijn pet om zijn kin gedaan en op het schavotje van de *Hector* de hoezen van het stuurwiel en de telegraaf afgehaald om zo zijn merrie vanaf daar te kunnen mennen.

Douwe stond beneden en hield zich met één hand vast aan de lessenaar. Zijn andere hand aan de telegraaf, steun zoekend met zijn benen en wachtend op orders.

Kapitein Harmsen had zijn sleepboot met de kop in de wind gelegd en zich langzaam laten zakken naar de *Norderney*. Hij hoorde een helikopter boven zijn hoofd in de lucht.

Ook standby om in uiterste nood mensen op te pikken. Uiterst kalm was die man.

Koelbloedig. Alles onder controle. Zo wild was Bil eigenlijk helemaal niet. Alsof hij niet anders deed, zo rustig stond hij achterstevoren op een wild steigerend schip zijn orders uit te delen aan de mannen op het hel verlichte dek, terwijl het zoeklicht de kop van het zendschip bescheen.

‘Nog een beetje zakken, nog een beetje, ja nu!’ En met alles wat Fransje in zich had, gooide hij de werplijn met het keesje eraan richting de bemanning van het zendschip, die niet gelijk beet hadden. Toen de *Hector* zo ver genaderd was dat ze elkaar bijna een hand konden geven, kregen ze de werplijn te pakken, zodat Doeke en zijn kornuiten de lijn binnen konden halen, zich ondertussen schrap zettend tegen de opbouw en de reling om niet overboord te slaan. Aan de werplijn zat de sleeptros en de hele bemanning, ja zelfs de dj’s die niet kotsmisselijk waren geworden van het slingeren, werkten als gekken om hem zo snel mogelijk aan boord te krijgen en de lus om de bolders van het schip op het voordek te beleggen.

‘Het gaat lukken!’ riep Doeke boven de wind uit en zag tot zijn schrik in de verte de lichtjes van Scheveningen al op zich af komen.

Het werd nog even spannend toen de mannen aan boord van de *Hector* de sleepdraad op de beting belegden, want nu kwam het er op aan om behoedzaam de verbinding tussen sleepboot en sleep heel te houden. Er was geen tijd meer voor een nieuwe poging.

Er waren sleepboot compagnies die in dit soort situaties bewust de sleep zouden laten stranden om in een later stadium het bergingscontract te kunnen bemachtigen en veel meer geld op zouden kunnen strijken, omdat zo’n schip toch niet op dat strand kon blijven zitten. In dit geval was dat zeker niet denkbeeldig, want wat leverde zo’n klein schip nou eigenlijk op? Wat hield een matroos hier nou van over? Een pakkie shag misschien?

Vuile spelletjes waren dat, waarbij geheel voorbij werd gegaan aan het gevaar voor de mensen aan boord als ze in de brekers van de branding terecht zouden komen. Het schip kon wel omslaan... en de mensen verdrinken.

Bil dacht hier geen seconde aan. Hij zou het ook geweigerd hebben, als ze het van kantoor hadden opgedragen. Hij zou acuut ontslag hebben genomen. En het een en ander in de openbaarheid hebben gebracht.

Kantoor wist wie ze in de berging moesten zetten. En dus was het Bil die de mensen op de *Norderney* in hun oranje zwemvesten uitgelaten van vreugde deed dansen op het dek, toen zijn boot het zendschip voorzichtig op de wind had getrokken en op halve kracht ruimer water opzocht om daarna zo snel mogelijk een veilige haven op te gaan zoeken.

‘Tinus, Tinus’, schreeuwde Frans op het sleepdek naar Veronica. ‘Ik heb je gered, schat. Nou mag ik toch wel een pakkerd, hè, en ook nog een plaatje aanvragen!’

Tineke hoorde het niet. Zij was die dag niet aan boord. Ze zat in spanning te wachten, thuis bij de telefoon. Op nieuws over haar schip en bemanning. En op Veronica klonk een nummer van Procol Harum: *A salty dog*.